

Nož in vilice.

Ob sedemletnej vojski, v katerej se je cesarica Marija Terezija vojevala z zvitim in lakomim pruskim kraljem Friderikom II. za posestvo vojvodine sleške, divjali in plénili so pruski vojaki, da je bilo strah in grôza. Niti jajee pod kokošjo nij bilo varno pred sovražnikovimi rokami. To so bili žalostni časi posebno za ubozega kmeta, ki nij bil nobeno trenótje varen, da bi ga sovražnik ne oplénil in mu ne požgal njegovega poslopja.

V tem žalostnem času je stal v nekej avstrijskej vási na pruskej meji ubog kmetič pred svojo hišo. Vse okoli njega je bilo že opustošeno od sovražnikove roke, samo v njegovo vas še nij bilo sovražnega Prusa. Na tihem se je zahvaljeval dobremu Bogu za to preveliko dobroto. Mrzel jesenski veter je pihal po strniščih, a skednji so bili napolnjeni z žitom in družimi pridelki. „Če mi sovražna roka ne pobere tega, kar sem si v potu svojega obraza pridelal, lahko bodem izhajal čez zimo ter sebe in svojo družino pošteno preživel,“ mislil si je ubogi kmetič. Ali glej! ondu iz daljine se čujejo konjske stopinje. Kmetič pred hišo stoječ se tega zeló ustraši. In kaj se ne bi! Pruski vojak jezdi na visocem konji naravnost proti njemu. To je strašna podoba, ta pruski vojak; dolge brke ima, ogôrel in raskav obraz, majhene temne oči, ki se mu bliskajo izpod čela, kakor živ ogenj. Ali naš kmetič ne izgubi poguma, hitro sname klobuk z glave, prijazno pozdravi jezdeca in mu pomaga raz konja. Potlej priveže konja za lipo, ki je stala pred hišo, in prinese mu krme. Nu, človek bi si mislil, da je kmetova prijaznost in postrežnost ganila divjega vojaka, a motil bi se! Vojak sede takój na klop pod zeleno lipo, udari s pestjo ob mizo ter zakričí; „jésti hočem!“ Pri teh besedah debelo pogleda ter zaropota s sabljo, da bi se ga vsak človek ustrašiti moral, samo naš kmetič ne izgubi poguma. Hitro stopi v hišo, prinese bel prt, da pogrne ž njim mizo; potlej postavi hlebec kruha, surovega masla in velik kos sira pred lačnega vojaka. Tudi nož mu prinese in čist pladnik ter mu še prijazno reče: „Bog vam blagoslóvi!“

Surovo maslo in sir z dobrim kruhom pod zeleno lipo, to je gotovo dobra jed za vsacega lačnega človeka. A kdor si misli, da je pruski vojak hlastno segal po dobrej južini, ki mu jo je prinesel ubogi kmetič, ta se zeló moti. Vojak si zasúče brke ter zopet udari z vso močjo ob mizo, kričéč: „mesá hočem imeti!“ To rekši, potegne golo sabljo iz nožnice ter jo položi na mizo; ne, da bi si ž njo breme olajšal, nego zato, da bi se ga kmetič bolj ustrašil ter mu prinesel, česar želi. Kmetič otide v hišo ter se naglo zopet vrne. „Ahà, zdaj že nese pečenko!“ mislil si bode marsikdo izmed vas. A motite se zeló, ker kmetič ne nese pečenke, nego velike gnojne vile, katere meni tebi nič položi mirno poleg vajakove sablje na mizo. Vojak se temu zeló začudi ter vpraša: „kaj to? Mesa sem zahteval, a ne gnojnih vil!“ „A jaz mislim,“ reče kmetič na sabljo kazajoč, da je k tacemu nožu treba tudi tacih vilic! Dal sem vam, kar sem imel; česar nemam, tega tudi ne morem dati. Mesa torej ne zahtevajte od mene, ker ga nemam, razven če hočete meso z mojega telesa.“ — Pruski vojak se čudi tolikej pogumnosti vrlega kmeta, pogleda nož in vilice na mizi, ter se iz vsega grla smeje. Potem povžije, kar mu je bil kmetič prinesel, položi srebrn tolar na mizo, zajezdí konja ter prijazno se poslovivši — otide.